

Šetření úvěrových podmínek bank

II / 2022

Česká národní banka — Šetření úvěrových podmínek bank — II / 2022

Úvod

Šetření úvěrových podmínek bank zachycuje názory bank na změnu nabídky a poptávky u úvěrů nefinančním podnikům a domácnostem. Tato informace shrnuje výsledky čtyřicátého kola šetření, tj. pohled bank na vývoj úvěrových podmínek v průběhu prvního čtvrtletí 2022 a jejich očekávání v uvedených oblastech pro druhé čtvrtletí 2022. Šetření proběhlo v období od 1. do 15. března 2022 a zúčastnilo se ho 19 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu¹. Šetření ČNB o vývoji úvěrových podmínek bank je realizováno týmem složeným ze zástupců sekce měnové a sekce finanční stability.

¹ Šetření zahrnovalo 22 otázek, které se týkaly úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech. Data včetně publikace, dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB: <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

I. SHRUTÍ

Výsledky aktuálního šetření úvěrových podmínek bank ukazují, že úvěrové standardy se v prvním čtvrtletí 2022 u části bankovního trhu mírně zpřísnily, a to u úvěrů podnikům a úvěrů domácnostem na spotřebu. Standardy u úvěrů na bydlení se v souhrnu zatím významněji nezměnily. Úvěrové podmínky představující vzájemná ujednání mezi věřitelem a dlužníkem se v uvedených segmentech zpřísnily u poměrně malé části trhu. Banky v souhrnu vnímají pokles poptávky po úvěrech ve všech třech sledovaných segmentech. Ve snížení poptávky podniků po úvěrech se projevovaly zvýšené nejistoty spojené s válečným konfliktem na Ukrajině, vysoké ceny energií a ostatních vstupů a rostoucí úroveň úrokových sazeb. Oproti předchozímu období poklesl zájem o financování fixních investic. K poklesu poptávky domácností po úvěrech na bydlení přispěl pokračující růst úrokových sazeb, vyšší inflace i další zvýšení cen nemovitostí. Ve druhém čtvrtletí 2022 část bankovního trhu očekává ve všech uvedených segmentech zvýšení úvěrových ztrát.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy (představující vnitřní kritéria nastavení úvěrové politiky bank) se u úvěrů nefinančním podnikům v prvním čtvrtletí 2022 u části bankovního trhu mírně zpřísnily (v rozsahu 20 % čistého tržního podílu). Banky vnímaly zvýšená rizika spojená s výhledem celkové ekonomické situace a určitých odvětví, rizika související s požadovanými zástavami a s dopadem válečného konfliktu na Ukrajině. Naopak ve směru uvolnění standardů (týkalo se velkých podniků) působila konkurence na bankovním trhu a dobrá likviditní pozice bank (9 % čistého tržního podílu). Ve druhém čtvrtletí letošního roku banky předpokládají ještě intenzivnější zpřísnění standardů (45 % čistého tržního podílu). **Úvěrové podmínky** představující vzájemná ujednání mezi věřitelem a dlužníkem se zpřísnily u poměrně malé části trhu (6 % čistého tržního podílu). Zvýšily se požadavky na zajištění a úrokové marže u rizikovějších úvěrů. U menších podniků došlo i ke zvýšení průměrných úrokových marží, u velkých podniků tyto marže zatím stále klesaly.

Poptávka podniků po úvěrech se poprvé za poslední rok snížila (v rozsahu 36 % čistého tržního podílu). K poklesu poptávky došlo v prvním čtvrtletí zejména u menších podniků a u dlouhodobých úvěrů (45 %, resp. 36 % čistého tržního podílu). Negativně na poptávku působily uvedené zvýšené nejistoty a rostoucí úroveň úrokových sazeb (70 % čistého tržního podílu). Některé podniky využívaly i alternativní formy financování prostřednictvím vlastních zdrojů a emise dluhových cenných papírů. Oproti předchozímu období pouze menší část bankovního trhu vnímala růst poptávky po financování fixních investic (5 % čistého tržního podílu). Více byl vnímán růst poptávky po financování provozního kapitálu a zásob (35 % čistého tržního podílu). To nadále souviselo s problémy dodavatelských řetězců a potřebou držet vyšší operativní zásoby, ale také s růstem cen vstupů. Poměrně malá část bankovního trhu očekává ve druhém čtvrtletí zvýšení poptávky po úvěrech, poptávka po dlouhodobých úvěrech bude dle bank dále klesat (v rozsahu 30 % čistého tržního podílu bankovního trhu).

II.2 DOMÁCNOSTI

V segmentu úvěrů domácnostem na bydlení se úvěrové standardy v prvním čtvrtletí v souhrnu zásadněji nezměnily. Celkové **úvěrové podmínky** se zpřísnily u 15 % bankovního trhu, což odráželo zvýšení průměrných úrokových marží, marží u rizikovějších úvěrů a úpravu úvěrových ukazatelů (18 % u LTV, resp. 24 % čistého tržního podílu u DSTI a DTI). Zákonné limity úvěrových ukazatelů LTV, DSTI a DTI jsou účinné od dubna 2022 a případné další přizpůsobování příslušných úvěrových standardů a podmínek bank ve směru jejich zpřísnění bude pravděpodobně patrné i v následujícím období. To naznačuje i očekávání bank, podle kterého 76 % trhu předpokládá ve druhém čtvrtletí v oblasti úvěrů na bydlení zpřísnění úvěrových standardů.

Poptávka po úvěrech na bydlení v prvním čtvrtletí téměř plošně poklesla (81 % čistého tržního podílu bankovního trhu). Ke snížení poptávky po úvěrech přispěla především rostoucí úroveň úrokových sazeb z úvěrů na bydlení (86 % čistého tržního podílu). Nepříznivě na poptávku působily i vyšší výdaje na spotřebu vlivem nárůstu inflace, růst cen nemovitostí a snížení úspor domácností. Na druhou stranu rostoucí inflace dle bank nadále motivovala část domácností k investicím do nemovitostí. Pro druhé čtvrtletí však banky očekávají pokračování poklesu poptávky po úvěrech (82 % čistého tržního podílu).

U úvěrů domácnostem na spotřebu se úvěrové standardy v souhrnu zpřísnily (20 % čistého tržního podílu). V uvedeném vývoji se projevovала implementace zákonných úvěrových limitů a zvýšení nákladů financování bank.

Úvěrové podmínky se u menší části trhu rovněž zpřísnily (9 % čistého tržního podílu). K tomu přispíval nárůst úrokových marží u rizikovějších úvěrů i průměrných úrokových marží (31 %, resp. 8 % čistého tržního podílu). **Poptávka po úvěrech na spotřebu se snížila** (v rozsahu 24 % čistého tržního podílu) zejména vlivem zvýšené úrovně úrokových sazeb (24 % čistého tržního podílu), zhoršeného spotřebitelského sentimentu a snížení úspor domácností (10 % čistého tržního podílu). Pro druhé čtvrtletí banky v tomto segmentu očekávají další zpřísnění úvěrových standardů (43 % čistého tržního podílu) a nepředpokládají změnu poptávky po úvěrech.

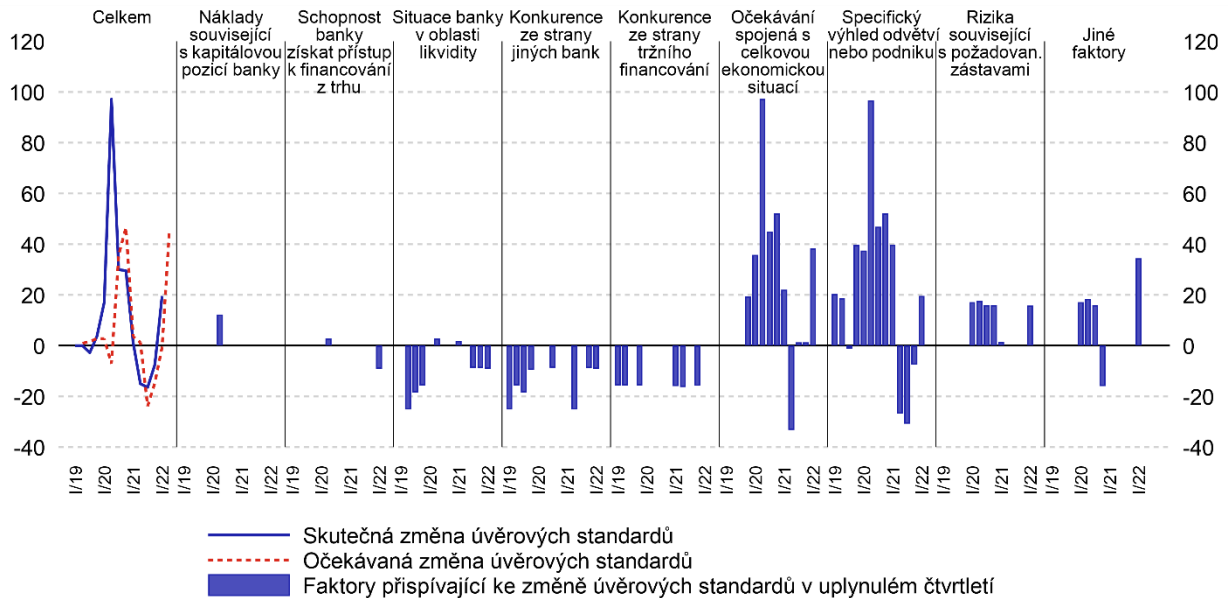
V segmentu **úvěrů živnostníkům** se nastavení úvěrových standardů nezměnilo a poptávka po úvěrech se snížila (18 % čistého tržního podílu). Ve druhém čtvrtletí banky očekávají zpřísnění úvěrových standardů a další pokles poptávky po úvěrech (34 %, resp. 18 % čistého tržního podílu).

Dodatečné otázky týkající se **očekávaných úvěrových ztrát** naznačují, že část bankovního trhu začala očekávat ve všech segmentech úvěrového trhu zvýšení míry očekávaných úvěrových ztrát, avšak s nižší intenzitou než při vypuknutí koronavirové pandemie.

III. GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ PODMÍNEK NABÍDKY A POPTÁVKY V SEGMENTECH

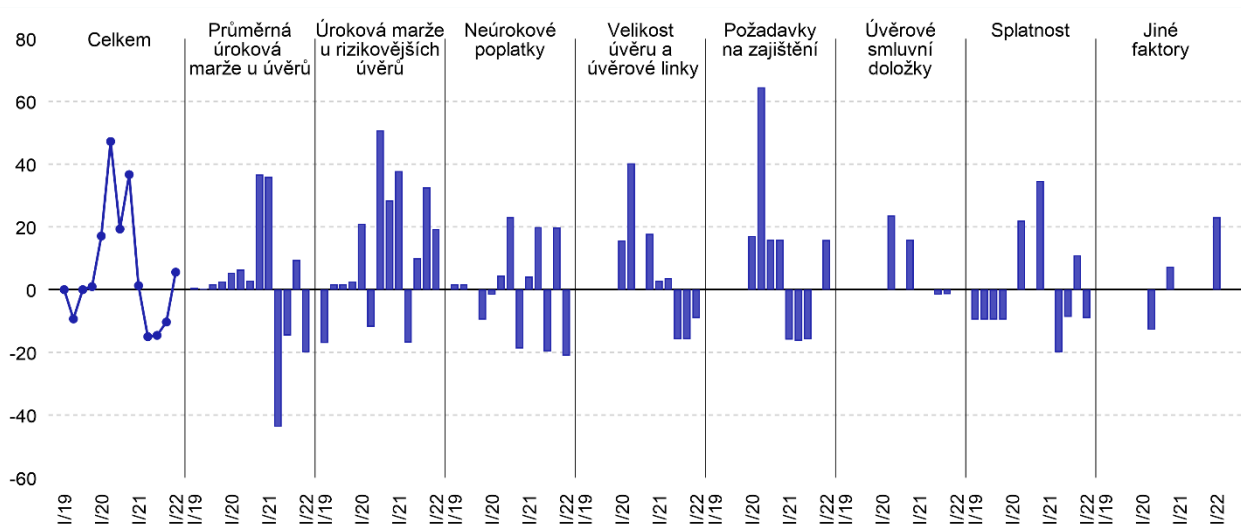
Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům (otázky 1, 2 a 6)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

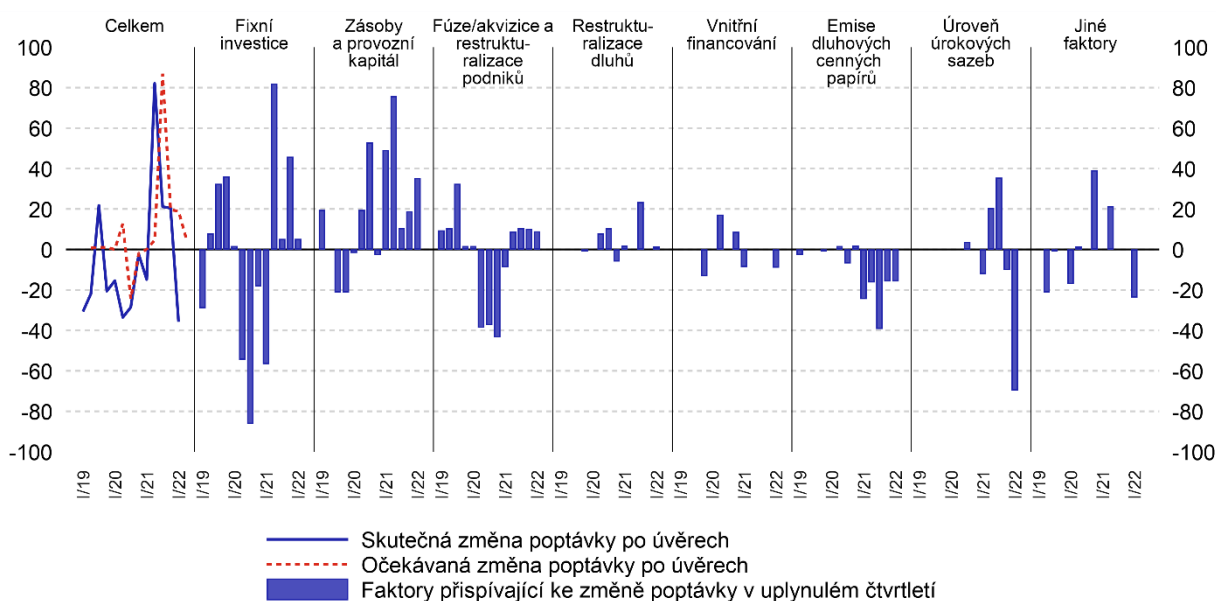
Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům (otázka 3)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

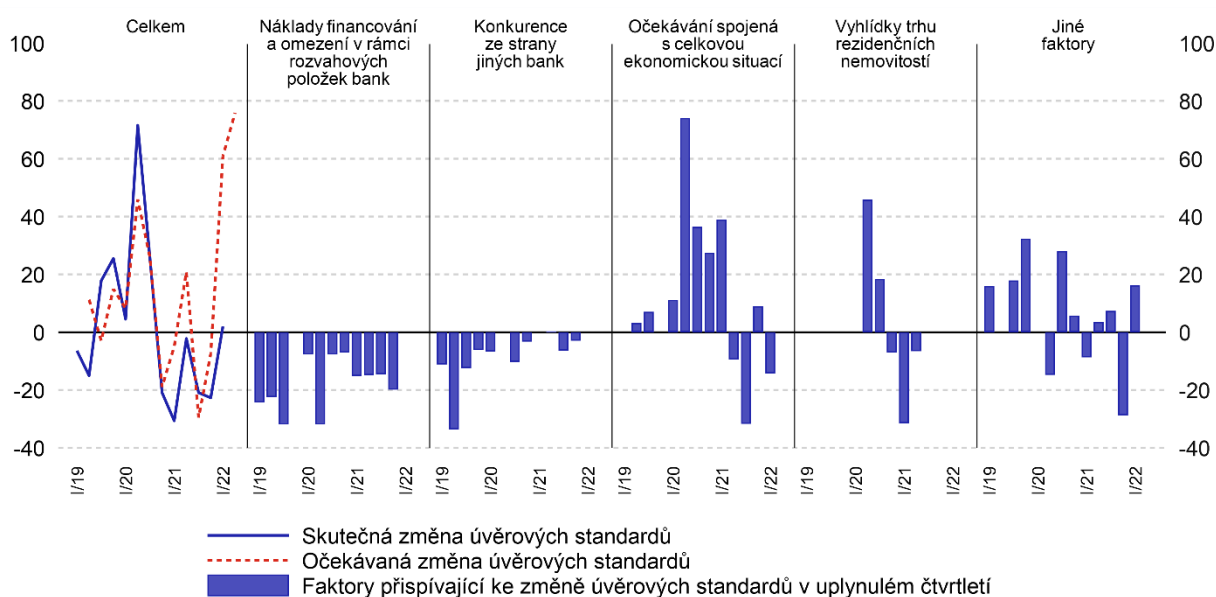

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech (otázky 4, 5 a 7)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

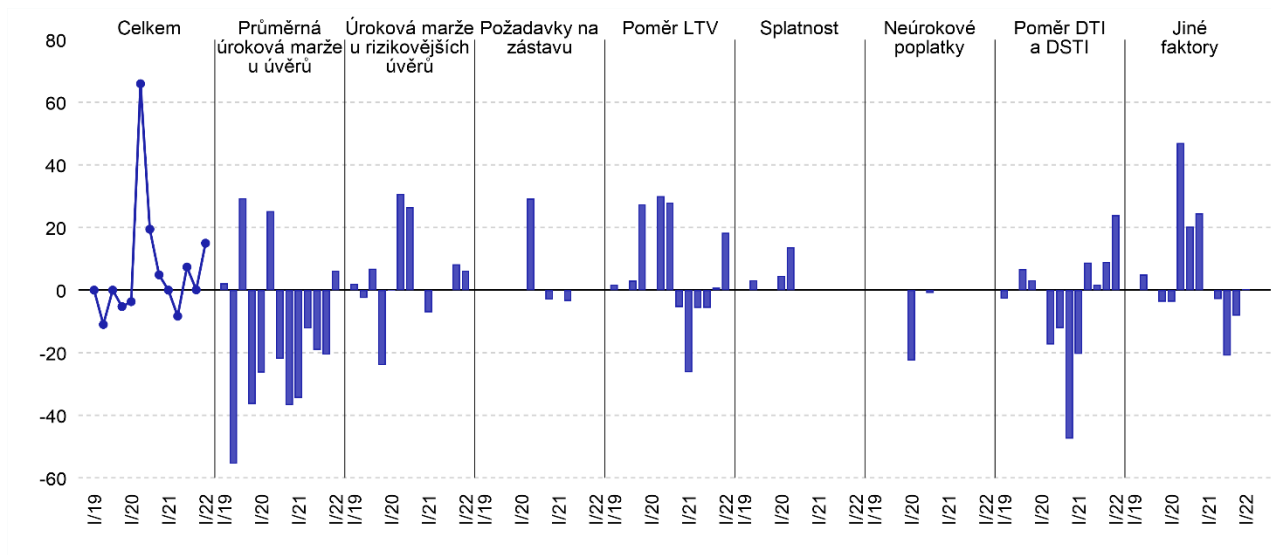
Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení (otázky 8, 9 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

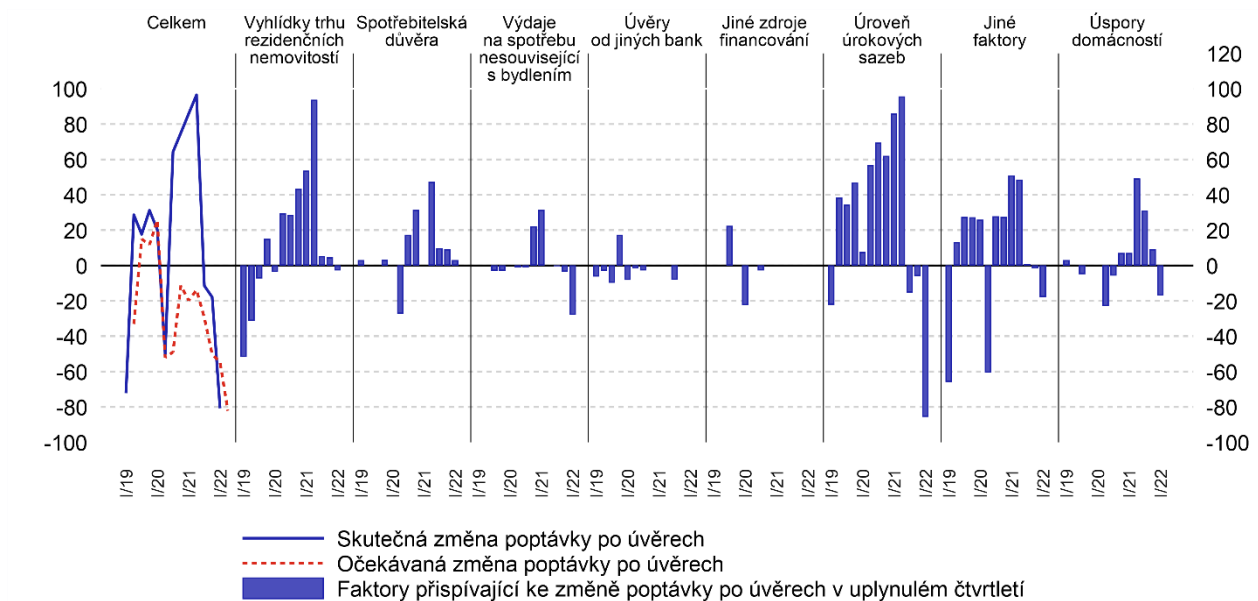
Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení (otázka 10)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

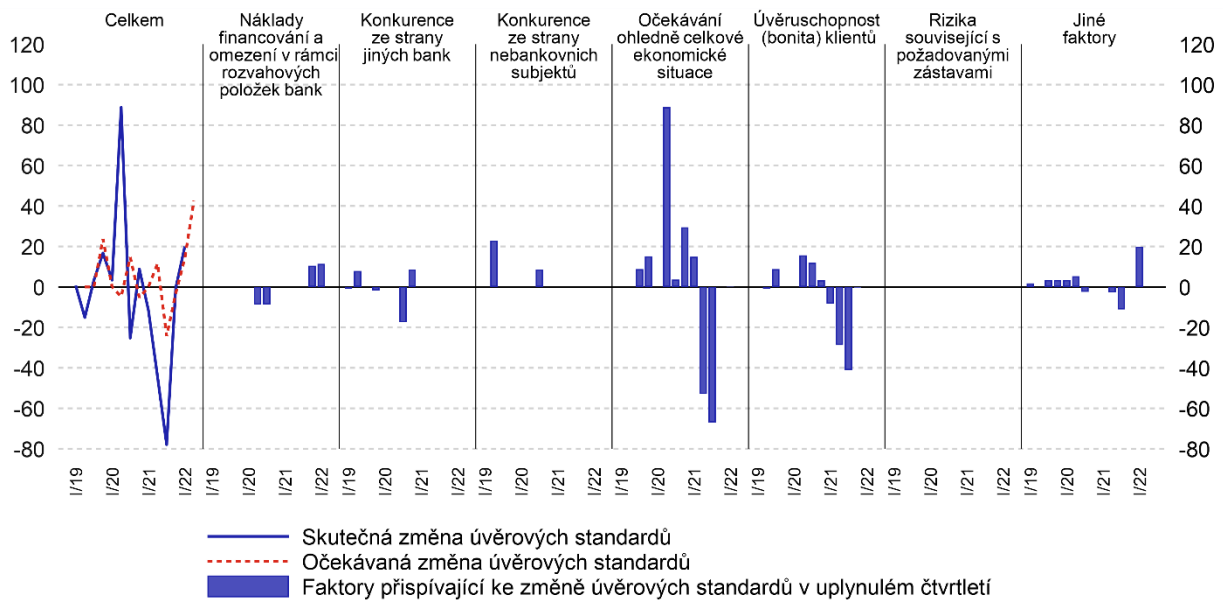
Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení (otázky 13, 14 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

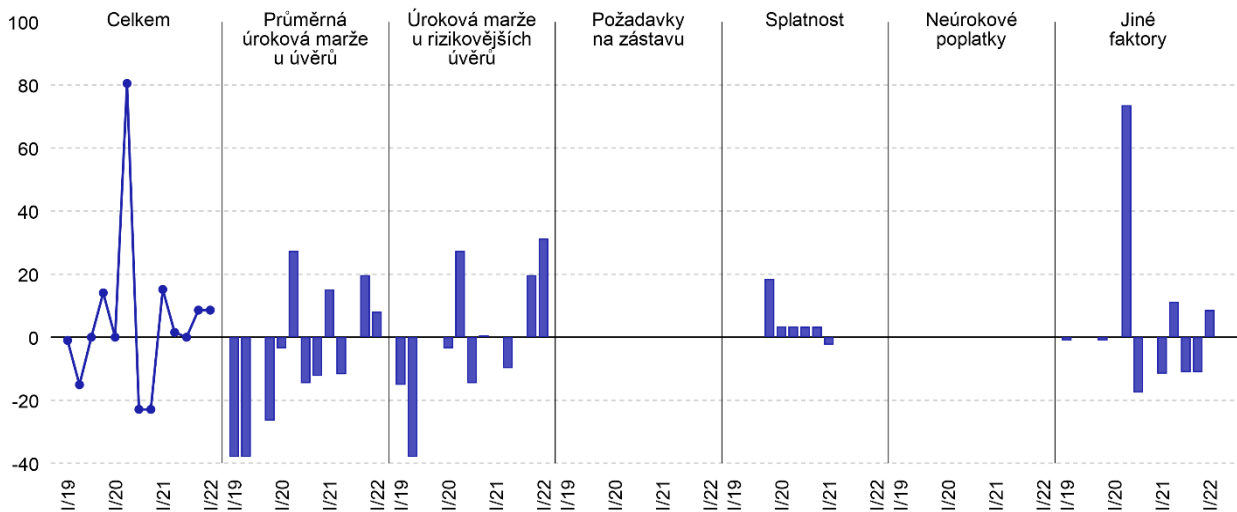

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na spotřebu (otázky 8, 11 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

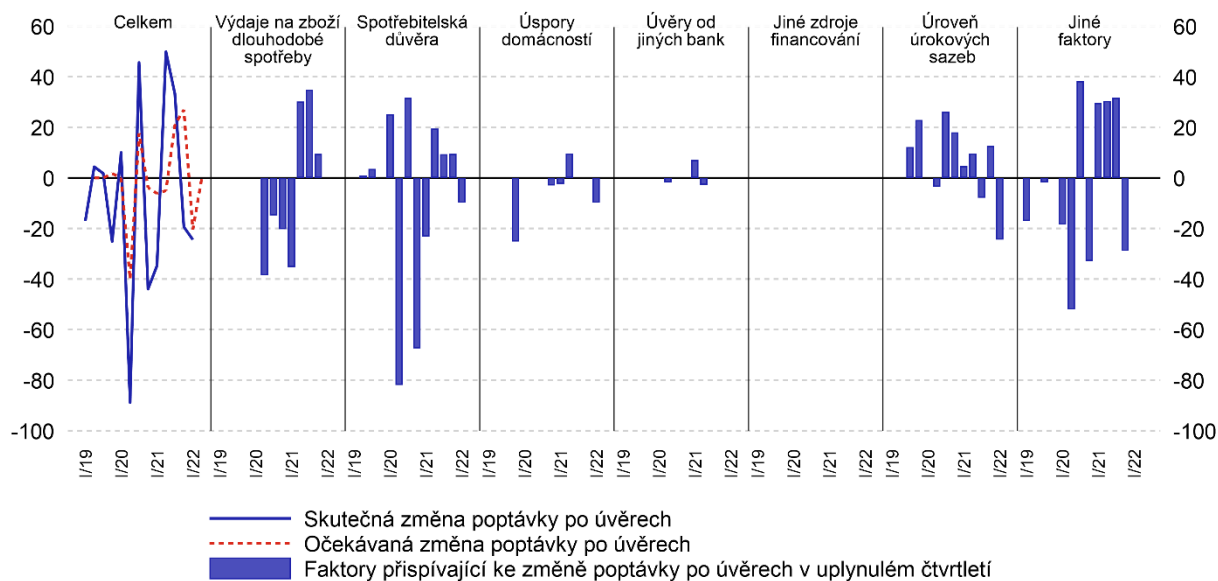
Graf 8 Změny podmínek při schvalování úvěrů na spotřebu (otázka 12)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po úvěrech na spotřebu (otázky 13, 15 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

Vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:
ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 112
<http://www.cnb.cz>